

get mere, saa at de derfor kunde komme til at sidde under mere lykkelige Forhold, vilde vi være naaede et meget stort Skridt fremad i Retning af at faa dette Spørgsmaal løst i en bedre Form, end Tilfældet er for Øjeblikket.

Ludvig Reventlow: Fra flere foregaaende Talere er det Spørgsmaal blevet rejst, hvorvidt det kunde være rigtigt at gaa over til et andet Princip end det, der ligger til Grund for dette Lovforslag, nemlig at gaa over til Fæste i Stedet for at have Ejendomme med Laan. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal her. Jeg tror ikke, Tiden og Stedet er til det. Det er et saa overordentlig vidtrækkende Spørgsmaal, om hvilket der kan siges saa meget for og imod, at jeg tror, det helst maa drøftes i et Udvalg.

Det kan jo være, at Tiden er inde til at tage dette Spørgsmaal op til Drøftelse, og at de, som mene det modsatte, ikke rigtig se Tidens Tegn. Imidlertid skulde jeg dog tro, at Tiden nu er lidt foregreben med Hensyn til Sagens Afgørelse. Fæstevæsenet, som det var i gamle Dage, er endnu saa meget i Befolkningens Erindring, at det ikke vilde vække Tilfredshed rundt omkring, hvis man nu gik over til et Statshusmandsfæste. Det er groet alt for fast ind i Befolkningens Bevidsthed, at det er godt at være fri Ejer over fri Jord, til, at man nu paa en Gang kan gaa over til et helt andet Princip, vælte det bestaaende over Ende og gaa over til et Princip, som man henter frem fra gamle Dage, og hvis Ulemper man maaske for en Del har glemt, men som dog, det kan der ikke være Tvivl om, ere meget store.

Saaledes som jeg forstod det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 2den Valgkreds (Johan Knudsen), vilde et Fæste af den Art, han omtalte, blive det samme som en Fideikommisejendom. Arvefæste uden Ret til at sælge og pantsætte staar for mig som ganske lige med Fideikommisejendom. Jeg ved meget vel, at man i andre Lande, især i Tyskland, drøfter denne Sag meget, og at man søger at komme dertil, at ogsaa de ganske smaa Ejendomme blive belagte med, hvad jeg vil kalde et fideikommissarisk Baand; men jeg tror alligevel, at det er en fejl Vej at gaa. Jeg tror, at i alt Fald her i Landet lader det sig ikke gøre. Jeg tror, at det Spring, som derved gøres, er saa stort og vil vække saa megen Modvillie overalt i Befolkningen, at det slet ikke lader sig gennemføre. De, der blev Brugere af

saadanne Fæsteejendomme, vilde betragte sig selv og vilde blive betragtede af deres Jævnlinge som hørende til anden Klasse. Selvejerne vilde altid blive første Klasses Husmænd, og Fæstere vilde gaa over til anden Klasse. Hovedulempen ved dette Fæstevæsen vilde maaske netop blive, at der skabtes et Skel mellem de to Slags Husmænd, som der ikke burde være. Husmænd bør være Husmænd af samme Rang og Grad og bør ikke inddeles i to Grader og Rangklasser. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal. Udvalget er det rette Sted til denne Sags Drøftelse, vi komme ingen Vegne ved at tage den op her.

Derimod kunde jeg have Lyst til at sige et Par Ord i Anledning af forskellige Udtalelser, som ere faldne fra de foregaaende Talere, og som angaa de Kommissioner, der ere nedsatte rundt omkring i Landet. Der er rettet forskellige Angreb mod disse Kommissioner, og det kan være, at Angrebene ere berettigede. Jeg tror dog, at man ser noget for mørkt paa Forholdene. Jeg har selv haft den Ære at være Formand for Kommissionen i mit Stift, og jeg kan ikke se andet — men man kan jo sige, at mine Øjne ere forblindede —, end at denne Kommission har arbejdet godt og fornuftigt og taget alle de Hensyn, den burde, og som kunde tages. Naar der er sagt, at ved Købet af disse Lodder have Sælgerne haft Fordel og Køberne faaet daarlig og dyr Jord, maa jeg svare, at saaledes som vi have arbejdetovre hos os, kan dette paa ingen Maade siges om vore Forhold. Jeg ved, at vi have drøftet mange Gange, hvorvidt den Jord, som er tilbudt til Salg, virkelig er de Penge værd, som forlangtes for den, og vi have ogsaa nægtet at gaa ind paa Køb af en saadan Jordlod, fordi vi fandt, at den var for dyr. Vi have ogsaa i Egne, hvor vi syntes, at Jordlodderne steg i Pris, sat en Stopper for Købet, og vi have derved forhindret, at Jorden kom i for høj Pris. Jeg tvivler ikke om, at Kommissionerne i andre Amtsraadskredse have gjort det samme, have haft Øje for dette. At der kan være enkelte Tilfælde, hvor Køberen har faaet daarlig og for dyr Jord, kan vel ikke benægtes, men i alle Forhold kan der ske Uheld. Der er dog neppe Grund til derfor at forkaste hele Maaden, hvorpaa Arbejdet gøres.

Der er ogsaa sagt, at Kommissionerne ikke tage Hensyn til Jordloddernes Form og Beliggenhed. Det gør Kommissionen paa Lolland-Falster i høj Grad. Det er